

REDACȚIA
Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL
Pe un an 24 cor.
Pe jumătate an .. 12 "
Pe 1 lună 2 "

Nr-tii de Duminică pe an 4
coroane.

Pentru România și America
10 coroane.

Pentru România și străinătate
numărul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERTIUNILE
de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Urmările maghiarizării.

De Ioan Russu-Șirianu.

D'un pătrar de veac, în viața obștească ungurească guvernele toate au căutat să se distingă creând legi, iar scriitorii de frunte cultivând sentimentul care a pornit curențul puternic de maghiarizare.

Nici cel mai șovinist guvern însă și nici vre-unul dintre numeroșii apostoli ai maghiarizării n'au înțeles că în câțiva ani, ori fie chiar o generație două, toată suflarea din Ungaria să vorbească numai ungurește. Cei mai mulți, amintim pe fruntașii Barta Miklós, Beksics Gusztáv și Rákosi Jenő, au spus-o în dese rânduri: s'ar mulțumi dacă naționalitățile ar simți și cugeta ungurește!

Aceasta este adică prima etapă a ori-cărei desnaționalizări!

Prin urmare: toată preocuparea și munca noastră, a intelectualilor, trebuie să aibă o singură țintă: să simțim și să cugetăm românește.

N'a fost un paradox, ci cugetat și bine cumpenit articolul în care, mai ziele trecute, »Tribuna« spunea să ne romanizăm! Sunt adică atâtea semne că printre cărturarilor noștri cugetul și simțirea străină de firea noastră se manifestă în chip îngrijitor.

Când cu serbările rákocziene, în Sătmar s'au găsit preoți și învățători români, cari au colindat pe la toate bisericile, chiar la sinagogă, prăznuind alături cu șovinistii, cari ne-ar soarbe, dacă ar putea, într-o lingură

de apă. La Lugoj un publicist român face memoriei lui Rákoczi elogii mai strașnic decât ori-care patriot cu patentă.

Să ne oprim la aceste cazuri, cari deși par sporadice, sunt însă caracteristice pentru pătura noastră cultă. Să punem adică întrebarea: câți la sută dintre bărbații noștri culți, cu diplome, au învățat istoria patriei din alte izvoare și din alte cărți decât cele ungurești ori prescrise de guvernul unguresc? Câți nu vor fi pățit ca mine: la vârsta de 18—20 ani să-i creadă oameni ordinari ori de nimica, pe Horea, Iancu și Șaguna, pentru că așa scrie și Horváth Mihály și Marczali Henrik și Jancsó Benedek, și majoritatea dintre noi își face instrucțiunea în gimnaziu și universitate ungurească. Chiar în gimnaziile românești zadarnic am căutat un manual scris cu simțire și cugetare românească!

Cărțile scrise astfel sunt scoase nu numai de prin școli, ci și din librării, ba li-se interzice intrarea la graniță, dacă sunt tipărite în România. Dovezi? Câte vreți! »Cartea de aur« a lui T. Păcățianu n'a ajuns în mâinile noastre de cât după ce s'au rupt din ea filele cari cuprindeau cugetarea și simțirea românească a autorului, Ștefan cel mare de N. Iorga, scos cu prilejul jubileului marelui voevod a fost oprit la graniță, cărții mele »Românii din statul ungar« i-s'a detras debitul postal, doar în spate dacă voiu aduce-o din București! Și câte alte exemple.

Trebue confiscat tot ce cuprinde alte cugete și alte simțiri, de cât cele ungurești, ca astfel dacă nu de voie, naționalitățile să

citească de nevoie ceea-ce este scris ungurește.

Cu rezultatul ungerii pot fi mulțumiți. Chiar încântați!

Dacă s'ar face o anchetă, s'ar putea constata, că cel puțin jumătate din intelectualii noștri citesc mai mult ungurește de cât românește. Dacă și cumpără câte o carte românească n'o citesc, literatura română e ceva străin pentru ei. Știu un caz caracteristic: în casa unui distins fruntaș român am aflat »Quo vadis« în traducere ungurească. L-am întrebat cum de nu are traducerea românească, atât de reușită? Mi-a răspuns că nu știă despre această traducere și în cele din urmă mi-a mărturisit, că nu-i plac cărțile din România, căci nu înțelege limbajul scriitorilor d'acolo.

Ș'aici e primejdia: lectura ungurească a viciat gustul multora până la așa grad, în cât nu înțeleg frumsețile limbii românești atât de fermecătoare în deosebi în operele scriitorilor din București... Ba sunt fruntași chiar politici, cari au un vădit desinteres (ca să nu zic dispreț) pentru viața intelectuală a fraților de dincolo. N'au avut curiozitatea să-i cunoască nici chiar cu prilejul expoziției din vara trecută! Budapesta este însă pentru ei — Mecca.

De altminteri în privința asta au dat un exemplu chiar tinerii confrăți din Budapesta. Desigur că nu s'ar găsi în nici o redacție românească un singur colaborator secundar, dar mi-te redactor de frunte, care să nu știe istoria maghiarilor. Se găsi însă o redacție întreagă care nu numai n'a știut să facă deosebire între Alexandru și Iacob Lahovary,

FOIȚĂ ORIGINALĂ A TRIBUNEI.

Părintele Toma.

De Horia Petra-Petrescu.

Părintele înaintă cu pași grăbiți spre casa baronului. Statura lui înaltă, se aplecă puțin în mers. La binețele oamenilor mulțumea cu gândul aiurea.

Se ducea să cuminece pe cineva, pentru prima oară. Ceva îi spunea: acum de abea îți începi adevărata slujbă. La gândul, că o să dea față cu un om în gura morții, îl străbătea un fior rece prin șira spinării. Cum o să-i pună mâna pe frunte și o să-l mângăie? Cum o să-i simtă răcoarea răspândită prin toate fibrele trupului dat pierzaniei? Dar prinde tărie. Toți oamenii trebuie să moară odată. Înfașoarea unui om, care e curat la suflet ca omul ăsta și care-și ia rămas bun dela viață, după-ce și-a crescut fata mare, nu poate fi atât de groaznică.

Își amintește scenele descrise în »Quo vadis«, când creștinii — murind — se gândesc la Hristos și la viața veșnică. Ce timpuri mai erau și alea, când cetea cu noaptea 'n cap în seminar!

Patrafirul și molitvelnicul și-l strânge mai bine subsoară.

A ajuns în curtea largă a bolnavului. O gospodărie la locul ei. Se vede din toate chibzuiala și deșteptăciunea stăpânului. A dus-o greu bătrânul. De cinci-spre-zece ani de zile i-a murit nevasta. O muiere, de care-și aduce aminte părintele Toma, ca prin vis. O bunătate de femeie, bine făcută, harnică și bisericasă și bună de

suflet. Ți-era mai mare dragul să te uiți la ea. De câte ori venea părintele de astăzi pe vacanții acasă, dădea și pe la dansa și totdeauna plecă cu buzunarele pline de mere și zarzăre roșii. Par'că o vede și acum, cu fetița de 3 anișori în brațe, care plânge ca din gura șarpelui. Capul și-l plecă femeia, supărată de atâta larmă, într-o parte și-și mângăia copilul: O, o, o!...

Părintele bătu repede de două ori 'n ușe.

Pe prag apăru o fetiță mai mărișoară, ca de 17—18 ani, cu ochii scăldați în lacrimi.

— E rău? întrebă părintele, după ce dete bunăseara și intră în odaia întunecoasă.

— »Tata nu o mai duce mult«... zise fata și isbucni într'un plâns înfundat, acoperindu-și fața în palme.

Părintele 'i puse blând mâna pe cap.

— »Curaj, domnișoară, curaj... Nu va fi așa de rău...

O să ne rugăm la olaltă și ne va asculta Dumnezeu«...

Fata ridică capul.

— »Tata te cheamă de mult. N'am vrut să-l ascult.

... I-am zis să nu facă prostii... Dar acum văd și eu, e rău de tot«...

— »Ufide se află?

Fata deschise o ușe. Prin deschizătură se vede lumina plapândă a unei luminări. O candelă ardea sub icoana mântuitorului. Odaia luminată slab.

Totuși se puteau zări mobilele orășenești, aduse de tatăl fetii, de când 'i venise aceasta dela internatul din oraș, o oglindă mare, de părete, îmbrăcată pe de margini în flori artificiale.

Intr'un colț era patul de lemn de stejar, larg, un oblong cenușiu în semiobscurul odăii.

De sub plapomă eșia la iveală un cap oțilit, cu păr sur și niște ochi ascunși în orbite.

Părintele înaintă până lângă pat, se așeză pe un scaun și făcu semn cu mâna însoțitoarei sale. Aceasta, care-și reținuse în odaie lacrimile, ieși tipil afară, lăsând în urma ei oftaturile înăbușite de batista pe care o ținea strâns la gură.

Urmă o tăcere.

— »Bade Corbule, mă cunoști?«

— »Bine că ai venit, părinte...«

Bolnavul își ridică o mână de sub perină, o mână slabă, păroasă, plină de fierbințeală.

— »Am trecut pe aici și am auzit că ești bolnav...«

Badea Corbu încercă să zimbească trist.

— »Nu, părinte. Știu eu... știu eu... ai venit să mă spovedești...«

Părintele Toma îi puse mâna pe frunte.

Un fior cald îi trecu prin toate oasele. Omul ășia nu o mai putea duce mult.

— »Ești bolnav, bade Corbule. Ți-a ajutat D-zeu și ți-a trece. Roagă-te de el.«

— »Părinte. Simt că mi-se apropie sfârșitul... Ascultă părinte...« și badea Corbu își luă toate puterile de se așeză pe lătura stângă, cu capul dat pe perină, cu fața spre părintele — o față desperată.

— »Părinte, ești numai D-Ta... Am fost un păcătos...«

— »Bade Corbule, toți păcătuim. Ne va ierta D-zeu, că e bun și mare...«

Părintele își așeză patrafirul pe după cap.

— »Părinte... nu mai am mult... Am omorât, părinte...«

(măcar că dela 1892 și până la 1895 chiar ziarele noastre au scris mult despre rolul ce ministrul de externe Alexandru Lahovary îl jucase în mișcarea națională), ci scrise că Alexandru Lahovary a făcut parte din cabinetul lui Const. A. Rosetti, pe când adevărul e că marele democrat n'a fost prim-ministru, ci conservatorul de baștină Alex. Lahovary a făcut parte și din cabinetul Teodor Rosetti, T. Maiorescu și P. P. Carp, pe cari dacă nu din istoria *politica*, apoi cel puțin din istoria literaturii ar trebui să-i cunoască ori care cărturar român. Cu atât mai ales *publicistul* român, pus să lumineze obștea mare...

Di Iorga îi batjocorise pe cei dela »Adevărul« pentru că într-o telegramă din Budapesta făcuse pe *Vasile Goldiș* — *Wladislaw*! Ce-o să zică văzând cum dă greș ziarul despre care scrisese că e manifestare grandioasă a spiritului *românesc*!

În cele sociale aceeași situație de îngrijorat.

Trecem peste gravitatea la Budapesta discutată din incidentul aranjării unei șezători românești în capitala ungarilor și ne oprim la o singură întrebare: dintre familiile române așezate acolo, care se mai afirmă ca — românească? Nu știm dacă sunt *trei*, cari să vorbească și să citească românește.

Norocul nostru e că pe d'oparte concurența mare, pe de altă parte șovinismul, opresc guvernele maghiare să numească români în funcțiuni de stat. Nouăzeci și nouă la sută dintre cei ajunși în slujbe sunt pierduți pentru neam.

Mai dureroase sunt însă cele ce se petrec la periferii. La Mercurea, de dragul doamnei »ecsecventului«, românii jucară »csárdás«... Erau de față doi protopopi, și toată »inteligența« din jur. Și încă-s supărați rău că au fost »batjocoriți«. Vor zice că »Tribuna« face — personalități...

Chiar căderea dela Bocșa, la ce se poate reduce, în definitiv? Unde mai există și cum se manifestă forța noastră socială, când un șir întreg de preoți nu se ruși-

nează a lupta împotriva steagului național? Cum mai au astfel de tipuri obrazul să se arate între românii? Unde-i presiunea *morală* națională?

Ce pomelnic trist ar fi apoi, dacă s'ar înșira numele celor-ce căsătorindu-se cu unguroaice, au exilat limba, cugetarea și simțirea românească din casa lor și dau vieții românești pociturile de copii, cari vor spori mâne numărul adversarilor neamului românesc!

Singură massa mare a țăranilor a rămas intactă.

Cine nu înțelege însă, că din momentul în care cugetarea și sentimentul românesc se destramă tot mai tare în clasa de sus, a cărturarilor meniți să conducă și să dea exemplu în toate, — este primejduită și țăranimea?

Ne încumbă deci tuturor cărturarilor datoria să veghiăm, ca destrămării ce se observă să-i punem stavilă. Altfel politica de maghiarizare încetul și pe nesimțite va face tot mai multe cuceriri prin rândurile noastre.

Chestia bisericească - națională în Turcia.

De Teodor Filipescu.

VI.

Dacă nu căpătăm drepturile amintite mai sus, atunci nu mai poate fi nici odată împăcare cu Grecia. Înființând exarhatul român la Constantinopole prin ajutorul Sublinei Porți, trebuie să ne îngrijim și de o tipografie românească la Constantinopole, unde se vor tipări cărțile românești și se va eda și un ziar românesc. La exarhatul românesc s'ar alătura imediat toți grecomanii orașelor: Scopia, Veles, Perlepe, Ohrida, etc. etc.

Goana nebună grecească pornită contra românilor în 1905 va deveni atunci și mai furioasă, *d'acea trebuie organizată o apărare națională*. Românii din Turcia trebuie să se unească imediat sub niște statute anumite, a căror mai însemnate puncte ar fi: să lucre pentru apărare cu aceleași mijloace și pe căi, cu cari inimizii românilor îi atacă sau îi vor mai ataca, să pregătească poporul român pentru emanciparea de sub jugul gre-

cesc, să lucre la gruparea elementului românesc și la progresul lui cultural și economic sub dominațiunea padișahului. Scopul principal al cetelor să fie apărarea poporului românesc de turbarea grecească și de impunerea cu forță a limbei și naționalității grecești.

Acțiunea în acest mod nu va rămâne fără succes. Ținuturi întregi se vor apăra de atacurile bestiale grecești, cari degenerază în isprăvi hoțeste.

Dacă vor primi românii aceste mijloace, de vină sunt grecii, căci bandiții grecești i-au împins la aceste mijloace. Atunci vor dovedi românii pe câmpul de luptă, că în Macedonia și Epir există români.

La acest loc aduc cuvintele savantului S. Novacovici din op. citat p. 123, cari se referă la sârbi. dar cari pentru români așa sună: »Sustținerea grecilor și adversarilor noștri, că în Macedonia, Epir și Albania nu sunt mulți români, și că acei, cari se numesc acum români, ar fi suflete vândute, trebuie în fine în urma terorizărilor insuportabile să găsim un mod să răspundem așa cum o fac grecii, cu arme în mână. Și în adevăr acelora, cari cu arma în mână, spaimă, cu focul și cu sabia susțin contra adevărului, că »nu sunt români în Macedonia, Epir și Albania« nu se poate găsi alt răspuns mai bun. decât răspunsul cu arma în mână.

Pentru reușirea acestui plan trebuie ajutorul indirect al autorităților turcești, care se poate ajunge prin o învoială încheiată la Iildiz în schimbul unui ajutor Turciei în caz de o mișcare revoluționară din partea unui stat balcanic. Precauțiune trebuie, încât se vor ține turcii de vorbă.

Exarhatul român va aduce mai mult folos cauzei noastre, decât mitropolii români supuși Fanarului. Și dacă patriarhatul din Constantinopole vrea să ne împingă până la șizma, să știe, că scaunul bisericii românești va fi la Constantinopole, sub a cărui direcțiune vor fi eparhiile românești din împărăția turcească. Prăpastia între români și greci va deveni atunci atât de mare, încât o înțelegere nu va mai fi între aceste două popoare până e lumea, iar biserica ecumenică din nou slăbită, va duce acele zile, cu bolnavul înaintea morții sale.

Încheind aceste trebuie să amintim niște lucruri, cari sunt în stare să aducă foloase chestiei naționale române în Turcia, și pe care le recomandă și savantul S. Novacovici pentru chestia sârbească în Turcia.

Cetind opul dlui Burileanu »Dela românii din Albania« mi-am dat seamă că chestia națională românească nu se poartă așa după cum a trebui. Ca să progresăm în Turcia trebuie să punem la gimnazii și școalele comerciale cei mai excelenți profesori după pregătire și carac-

Părintele Toma rămase pentru o clipă pironit locului. De departe se auzea o căruță cum lărmuiește pe pietrișul uliții.

Părintele prinse putere. Se întreba dacă nu aiurește bolnavul. Îl cunoșteau atât de bine în satul întreg. Era căpetenia satului.

— »Părinte... am omorât... Nu mă întreba multe! Două boabe de lacrimi se prelingeau pe fața căzută sub umerii obrăjilor. Mâna slabă, păroasă, o ducea buimacă prin aier.

— »Pe cine, bade Corbule?«

— »Pe Ionul Savii... L-am prins în drum, în mijlocul codrului... Eram cu Franz-morarul... Știam, că are bani... bani mulți... Și l-am tocat în cap... L-am îngropat... N'a știut nimeni... De acolo sunt bogat... Ce-mi folosește mie bogăția?... Acuma n'am liniște... O să ajung la Dumnezeu draguțului...« Badea Corbu plângea ca un copil. Fața i-s'a adunat pumn, pe sub flacăra candeliei părea o bucată de piele dubită.

— »Sunt șaisprezece ani de atunci... Nu ne-au dat de urmă... Franz e dus... Pe Ionul Savii l-a blăstămat nevasta și copiii... Mă întorcem din America, fără de nici o ispravă... Am

spus, că l-am întâlnit acolo... Și toți au crezut că și-a luat lumea n'cap... Părinte, părinte...« și mâna-i caută mâna părintelui Toma, care nu știe să zică o vorbă.

O vorbă totuși îi scapă de pe buze:

— »Ai păcătuit greu, bade... greu.«

— »Și toate pentru ai mei... Nevasta mi-a luat-o Dumnezeu... A fost bătaia cerului! Vezi, părinte...« bolnavul dă să se scoale, dar recade moale pe perini. Ochii și-i ține țintă la icoană, mâna încleștată de patrafir. Dela un timp, un horcăit slab îi tresare pieptul gol, pârșos.

Părintele Toma își ia putere. O clipită și omul ăsta e lipsit de viață. Prinde molitvelnicul, aduce luminarea de pe masă, o ia în mână și începe să-l întrebe. Se sparie singur de glasul său, care răsună în tăcerea odăii, ca o osândă la moarte.

— »Unde l-ați îngropat?«

Corbu face o mișcare slabă cu mâna. În ochi abia îi licărește un picur de viață. Vrea să-și deschidă gura, dar nu poate.

— »Corbule, unde l-ați îngropat?«

Corbu repetă mișcarea. Ochii-i înoată în lacrimi. Gura i-se umple, limba i-se încoardă

printre gingiile întredeschise, dar nu poate scoate nici un sunet.

— »Doamne — Dumnezeu!«, îi fulgeră părintelui prin cap, »aici se îngroapă un păcat mare!«

Pune cu puterea luminarea în mâinile muribundului, care-l privește cu ochii cășcați, fără de nici o expresie. Candela sfârșe — e pe sfârșite feștila și răspândește un miros greu prin odaie. De afară se aud sughiturile înfundate ale fetei.

— »Corbule, unde l-ați îngropat?... Unde?... Corbule!... Corbule!... Îți pare rău de faptă?... Te căiești?...«

Muribundul nu mai înțelegea nimica. Șuvițele de păr sur îi steteau lipite în sudoarea frunții, care se răcea încetul pe încetul. Ochii cășcați, umpluți de fire de sânge, tulburi, căutau dobitocește în tavan.

Părintele Toma murmură desperat:

— »Doamne Dumnezeu, nu mă lăsa!«

Deschide molitvelnicul și începe cu glas misterios, care cade ca picăturile grele în liniștea asta, molitvele deslegării — fără să știe ce mai face... Mormăitul lui se pierde în întunec.

Bătrânul își dăduse sufletul, cu ochii deschiși, cu mâna încleștată în luminare...

Înainte de dejun,
dacă beal un jumătate
de pocal de apă amară

Igmándi

alui Schmidthauer, stomacul neregulat îl aduce în ordinu în decurs de 2—3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac intestine, și de sânge tot așa contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gălbenare, umflarea ficatului și fieret, diabită, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne Comandă se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komárom. Se capătă în fie-care farmacie mai bună și prăvălie de coloniale. Prețul unei o o o o o o o o o o sticle mici 30 fill., mari; 50 să nu se confunde cu alta apă amară. o o o o o o o o o o

ter. Nu e permis însă a ține cont de binefaceri cu bani străini, căci mulți cer loc nu pentru-că sunt pregătiți ci pentru leafă. Atunci se vorbește despre sărăcia aceuia și a rudelor sale. Datoria națională cere însă că budgetul să nu treacă pentru binefacere ci pentru cauza poporului. E bine dacă se poate undeva ajuta și săracul și serviciul poporului; dar acesta din urmă pățește din dragostea pentru cel prim.

Școalele medii românești din Turcia trebuie să aibe: dormitoare, băi, spital și o sală mare pentru petreceri și teatru.

În aceste școli trebuie cultivată muzica și cantul și răspândită îmblânzirea, hierarhia și nobilitatea, care e de tot necesară popoarelor din Peninsula Balcanică.

Gimnaziul românesc din Bitolia, școala comercială din Salonice etc. trebuie să aranjeze peste iarnă concerte și petreceri, prin cari se atragă atenția lumii civilizate europene (conzului străini etc. din localitate), care e dedată cu petreceri de iarnă. La acele petreceri trebuie invitate aceste notabilități, care luând parte, vor putea apoi prețui însemnătatea elementului românesc din Balcani. E rușine să ne tot dăm la o parte, și să lăsăm pe greci și sârbi, că ei să ne întrecă cu aceste manifestațiuni.

Mai departe nu e destul dacă numai noi românii cunoaștem ticăloșiile adversarilor nostri.

Noi trebuie să ne servim de acele arme, cu care se servesc alții. Așa d. e. zice S. Novacovici op, citat la p. 94, că sârbi din Scopia, pe când purtau lupta cu episcopii greci din localitate, scriau lucrurile ascunse din viața acelor episcopi în limba grecească în ziarele grecești cari apar în Constantinopol! Când a apărut apoi vre-o corespondență în acele ziare, sârbi trimeteau mai multe exemplare la Scopia ca să se împartă între acei, cărora le trebuie.

Totodată trebuie să se înființeze și conzulate române la Scopia, Valona și alte locuri.

Ne mai rămâne să atingem niște lucruri cari trebuie îndreptate în interesul național. În țara liberă au cauzat tendința pentru vieța plăcută, pentru domnire și interesele personale o luptă internă care din când în când se aprinde, prea mult. Aceste stări au adus cu sine că România a ieșit încet cu încet din cercul balcanic și a intrat în alt cerc de acțiune, și chestiile balcanice nu le-am priceput așa după cum am fi fost datori să le cunoaștem. Am fost între străini, am învățat limba și obiceiurile străine și am dat la o parte pe ale noastre. Prin aceste am făcut rău. Știu că mulți vor zice că nu puteam să ne cultivăm și pe noi însuși și pe frații nostri cu noi. Atunci e de tot rău, căci aceasta arată slăbiciunea noastră materială și morală, dela care nu putem aștepta nici în viitor ceva bun. Comparați din acest punct de vedere starea vecinilor nostri din Balcani, și atunci veți vedea, că critica aceasta e îndreptățită. Grecii n'au făcut aceste greșeli; gimnaziile grecești din Turcia dau de multe-ori mai buni elevi, decât gimnaziile din Helada, școlile lor în Turcia sunt la înălțimea la care trebuie să fie.

De când s'a eliberat România s'a început cu ridicarea școlilor și culturii numai în România, neținând cont de ceialaltă români neeliberați. Cu fiecare progres în această linie, România face prăpăstia între ea și frații români, neeliberați, pentru că nu s'a îngrijit de ei. Urmarea este, că România a progresat în această privință, dar poporul român, care a rămas în Peninsula-Balcanică e mai puțin conștiu de originea sa. Această urmare poate să aibă mari pagube pentru România, dacă nu se vor repara greșelile de mai înainte.

Să fi cerut România la congresul din Berlin pentru Basarabia redată Rusiei, niște drepturi naționale pentru românii din Peninsula Balcanică, România ar fi astăzi dătătoare de ton, în chestia balcanică, fiindcă elementul românesc ar fi crescut, în loc să scadă până la o treime din numărul său.

Încă nu e târziu a repara greșelile de mai înainte. Trebuie numai ca România să intre din nou în sfera balcanică, știind bine că Peninsula-Balcanică nu se poate împărți exclusiv numai după istorie, nici după etnografie. România trebuie să știe de acum unde se va ținea în caz de răsturnare a echilibrului în Balcani.

Cu aceste sfârșesc, urând chestiei naționale române din Balcani un viitor bun.

Seraievo, 1/14 Februarie 1907.

O apărare.

Ni-se cere publicarea următoarelor rânduri: În timpul din urmă de mai multe ori am cetit în »Tribuna« articole, în care numele meu se pomenește însoțit de cuvinte nu prea măgulitoare pentru mine. Dar nici odată nu m'am plâns și nu am răspuns la nedreptatea ce, după convingerea mea, mi se făcea, pentru că dintre oamenii, cari mă ocărau, nici unul nu avea, în republica științei și literaturii, poziția înaltă, la care s'a știut avânta, mai ales prin farmecul stilului, dl Ioan Slavici.

Vor fi fost multe cazurile, în care eu nu eram de o părere cu vederile dsale în chestiuni politice și bisericești, dar totdeauna l-am înconjurat pe dl Ioan Slavici, cu semne învederate de respect, stimă și dragoste, pentru că prețuiam, și prețuesc și astăzi, în d-sa pe marele măiestru, care a deschis și așternut drumul larg și neted, pe care cărturarii ardeleni au găsit o limbă românească adevărată și frumoasă, ce singură poate pătrunde în sufletul poporului nostru și singură este potrivită cu graiul lui.

Acestea le știe și dl Ioan Slavici, încă de pe când ne întâlneam mai adeseori în Sibiu și când d-sa sta de vorbă foarte bucuros cu mine și-mi publică chiar și articole în »Tribuna«.

Au trecut mulți ani de atunci. Amândoi, și dl Slavici și eu, am încărunțit în muncă neobosită pentru înaintarea neamului românesc. Vom fi făcut și greșeli destule, — căci cine e fără gresală? — dar lumea românească va trebui să ni-le ierte, căci cel-ce numai din iubire învățată pentru neam muncește neconținut pentru binele lui, are drept la iertare deoarece *celui ce mult a iubit, mult i-se arată*, pe cum ne învață Mântuitorul lumii.

Din motivul acesta eu iert din toată inima nedreptatea ce mi-o face dl Slavici în numărul 31 1907 al »Tribunei«, unde, între altele, spune, că m'aș fi »abătut din căile, în care au umblat Inocențiu Klein, Grigorie Maior, Samuil Klein, Petru Maior, Gheorghe Șincai, Timoteiu Cipariu și Ioan Moldovan«.

Nu-mi trece nici prin minte, să mă pot asemăna cu vre-unul dintre acești străluciți bărbați, dar știu eu mai bine, decât ori cine altul, că, poate și poticându-mă, am călcat numai pe căile în care au umblat ei. Aceasta eu o pot spune și o pot dovedi în orice clipă, dacă mi-se va cere. Nu voiu descoperi aici multe cazuri, în cari eu mi-am jertfit interesele particulare pentru cele ale neamului românesc, căci sunt cunoscute de toți cei ce zilnic vin în atingere cu mine, și nici nu ar fi cuviincios să le amintesc, căci ele fiind potrivite cu o situație smerită, ca a mea, nu pot avea pretenția de a fi puse alături cu faptele mari ale lui In. Klein și Grigorie Maior, cari au fost cărmuitorii unui neam întreg. Pentru un om de treapta mea poate este de ajuns, să rog pe dl Slavici, să cetească discursurile, ce le-am rostit eu la groapa unor distinși bărbați ai neamului românesc, pentru că și dsa să se convingă, că nu »am luat razna pe drumul croit« de nu știu cine, ci dinpotrivă am umblat numai pe căile, pe cari au călcat pomeniții înaintași glorioși, cu toate că între împrejurările, în care trăim noi astăzi dincoace de Carpați, aceasta a fost o adevărată jertfă pentru mine și pentru viitorul meu.

Ce privește apoi istoria neamului, nu pot să nu amintesc un adevăr, care ori-ce om drept va trebui să-l recunoască. Trecuse o sută de ani dela moartea lui S. Clain, G. Șincai și Petru Maior, și nimenea, afară de G. Barițiu, nu încercase dincoace de Carpați, să scrie fie și numai o părțică din istoria poporului român din Ardeal și Țara-Ungurească, care să fie întemeiată nu numai pe spusele acelor mari înaintași și pe izvoarele cunoscute de ei, ci și pe documentele nenumărate, ce în o sută de ani au fost scoase la iveală și de cercetătorii români, ca Cipariu, Iorga și alții, și de învățații străini.

Am făcut deci aceea, ce făcuseră și înaintașii mei, Clain, Șincai și Maior, și dacă datele nouă și întâmplările necunoscute până acum, m'au silit a face încheieri, cari nu se unesc cu ale înaintașilor mei, eu nu sunt de vină, și-mi va părea foarte bine, dacă alții din aceleași fapte deplin dovedite și lămurite vor putea face — în mod obiectiv — alte concluziuni mai plăcute »celor mulți«.

Dacă nu aș fi făcut nimica altceva, decât că

am scos la iveală o mulțime de date și documente necunoscute, aș avea totuși un titlu la recunoștința oamenilor de știință, și mai ales la a dlui Slavici, care știe bine ce greutate și muncă cere chiar și numai orânduirea și tipărirea unor documente descoperite și copiate de alții.

Am făcut toate acestea fără »gând mai mult ori mai puțin ascuns«, căci tot gândul mi-l'am spus deslușit și limpede în scrierile mele.

S'au supărat unii pentru acest gând, dar eu nu am ce le face, căci toți suntem slobozi să gândim ce vrem. Văd însă cu bucurie, că supărarea le-a fost de folos, căci stărnindu-i prin supărarea, ce fără voie le-am pricinuit-o, din amorfeala, în care zăceau, s'au apucat și ei de lucru și dacă dânsii ar fi rămas pe tărîmul strict științific, pe cum a rămas de pildă dl N. Dobrescu, un cleric ortodox din București, care cu muncă cinstită a făcut de o miie de ori mai multe servicii istoriografiei române, decât toți protivnicii mei, istoria românilor din Ardeal și Țara-Ungurească ar fi luat un avânt îmbucurător, vrednic de a fi pus alături cu epoca strălucită a lui Clain, Șincai și Maior. Dar ei, din nenorocire, au făcut din chestii istorice o chestie confesională și au tăbărit asupra mea cu fel de fel de insinuări nevrednice de oameni de știință. Vezi bine eu, m'am apărat și acum cine e vinovatul? Nu cel cel ce lovește, ci cel ce se apără.

Eu cu dl Slavici aș fi stat bucuros de vorbă, fiindcă îl stimez foarte mult și fie încredințat, că nu l'aș fi supărat cu nici un cuvânt, precum nu vreau să-l supăr nici acum și că aș fi ținut de o cinste deosebită pentru mine, dacă d-sa nu și-ar fi pregetat a arăta obiectiv și fapt de fapt greșelile din scrierile mele. O gândire senină și o știință atât de întinsă, ca a d-sale, ar fi adus prin aceasta un serviciu foarte prețios istoriei noastre, care nu numai în fond, ci și în formă — fiind d-sa atât de măiestru întru mănuierea condeiului — ar fi câștigat nespus de mult.

D-sa însă, pe cum văd cu părere de rău, a crezut, că decât să trateze cu mine ca un bărbat de știință, este mai cuviincios să mă expună disprețului public prin câteva cuvinte, abătând chestiunea de pe tărîmul științific pe cel al partidelor politice și al prejudecăților confesionale. Este cea mai ușoară armă pentru a câștiga o biruință în ochii »celor mulți«, cari nu pricep lucrurile, dar ea nu se potrivește cu sfaturile de iubire creștinească, ce d-sa le împarte tuturor.

Fie însă încredințat dl Slavici, că chiar și disprețuit și batjocorit de cei mulți, eu îmi voiu continua lucrarea, ce o cred foarte folositoare pentru neamul meu. În această lucrare nu mă simțesc »cam singur«, cum crede d-sa. Am dovedi la mână despre aceasta și dacă cuiva nu-i sunt de ajuns aprețierile lucrărilor mele, făcute de cei mai competenți istorici, pot arăta și altele și anume scrisori dela oameni foarte învățați, nu numai români, ci și străini.

Pe terenul politic, — dacă s'a pus chestiunea și pe acest teren, — pot spune, că nu este om luminat, cinstit și de caracter, care să nu stea bucuros cu mine de vorbă. Pot asigura pe dl Slavici — și dacă poștește pot să-i împărtășesc în mod confidențial și anume, — că și dincoace și dincolo de Carpați eu sunt bine văzut chiar și de acei bărbați aleși ai neamului românesc, pe cari d-sa îi prețuește mai mult, decât pe sine însuși. Așadar nici pe terenul acesta nu sunt »cam singur«.

Pe terenul confesional am dovedit o astfel de toleranță, și o astfel de iubire creștinească față de ori-care român bun, încât nu cred, că dl Slavici va putea aduce dela »cei mulți« o singură pildă, care să o poată asemăna cu faptele mele. De când sunt administrator al domeniilor fundamentale ale bisericii române greco-catolice, am încheiat patru contracte de arândă cu români greco-orientali, și dacă dl Slavici dorește, pot să-i împărtășesc și numele acelor români, ce țin cele mai frumoase domenii, ca să-i poată întreba, dacă ei au avut să sufere ceva pentru confesiunea lor. Ba pot să-i împărtășesc și numele unui român greco-oriental, care intrând ca arândăș în cea mai bună moșie administrată de mine și fiind obișnuit în mediul social, în care trăise, să deschidă ușile cu chei de aur, a crezut că poate obținea un anumit favor, încercând să mă mituiască cu o sumă foarte mare. A primit însă un răspuns, care și lui și altora le poate sluji de învățătură. În felul acesta de a proceda mă sim-

tesc într'adevăr »cam singur«, mai ales când mă gândesc, cum se poartă »cei mulți« față cu românii greco-catolici.

Blaj, 25 Februarie 1907.

Dr. Augustin Bunea.

Am publicat textual întreaga apărare a d-lui Bunea. Dacă va socoti că e necesar, amicul și colaboratorul nostru extern Ioan Slavici va replica.

Din parte-ne observăm cele ce urmează.

Dacă în cazuri date n'am însoțit numele d-lui Bunea »de cuvinte nu prea măgulitoare«, e că am conformat cuvintele noastre *scriselor* domniei sale.

»Respectul, stima și dragostea« ce spune că avea pentru distinsul nostru literat Ioan Slavici, nu l'a împedecat pe dl Bunea să patroneze pe Daianu, care ajungând *dela Blaj* director al »Tribunei« din Sibiu, s'a năpustit cu o furie de selvatic să desființeze politicește pe Slavici, și în articole de fond să cerce a dovedi că și în literatură Slavici este un — fleac! Un cuvânt l'ar fi costat, și elevul d-sale desigur nu se aventura să pornească acea campanie de »nimicire« alui Slavici, Brote, Mangra și ceilalți »trădători infami« și să insulte Academia Română pentru-că premiase cartea d-lui Brote.

Știm că Slavici, ca director al »Tribunei«, sta bucuros de vorbă și publica articoli de ai d-lui Bunea. Dar știm și despre campania dusă de blăjenii grupați în jurul d-lui Bunea pentru a slăbi poziția »Tribunei« condusă de Slavici, în urmă apoi de amicii lui, și în Blaj sprijinită a fost numai »Tribuna« lui Daianu.

Apreciăm pe Bunea *istoricianul*, dar cu Bunea politicianul cu regret: dar ne-am simțit datori să ne punem față în față.

Cât privește toleranța confesională de a fi dat moșie în arândă unor români gr. or. știm că aceea au oferit prețul cel mai mare și dau toate garanțiile prescrise. Că n'a primit mită *dela arendașul*, »obișnuit în mediul social în care trăiește«, — asta nu-i nici un merit, ori cât ar fi fost de mare suma oferită. Ori ce om cinstit, așa ar fi făcut.

De încheiere o singură întrebare: *este ori nu adevărat că moșii românești tot mai îngrășă pe câțiva ovrei de p'acolo?*

Deputații noștri sunt convocați la club pe mâne, pentru a se discuta și lua hotărâri în lupta ce se va da contra proiectului contelui Apponyi. Ne place a spera, că nu va fi nici unul absent dela apel (afară doar de cei bolnavi) ci fiecare va grăbi să primească un rol în lupta ce se încinge.

Proiectul lui Apponyi.

(Urmare.)

Ca expresie externă, fără privire la caracter, atât deasupra intrării principale, precum și în sălile de învățământ în loc corespunzător să se atârne pajura Ungariei, în salele de învățământ, pe pereți să se afișeze icoane din istoria maghiară, cu ocazii festive, pe edificiu să se pună steagul național-maghiar cu stema maghiară. Afară de insigniile acestea, se permit numai insigniile municipiilor și a comunelor, inscripțiile, cari vor semnifica caracterul comunal sau confesional al școlii cu expresiile statorite de lege, și recvizitele de învățământ de lipsă la propunere, precum și insigniile religioase, cari nu pot cuprinde în sine referențe istorice sau geografice străine, și pot fi numai produse din patrie. Ministru de instrucție și culte, pe contul portofoliului său, se va îngriji, ca toate școlile să fie provăzute cu emblema maghiară și cu steag, precum în înțelegere cu autoritățile școlare și cu icoanele potrivite istorice. Icoanele aceste istorice, sunt a se afișa în loc potrivit, iar învățătorul e îndatorat a le explica însemnătatea la exercițiile de limbă și vorbire, apoi în decursul propunerii istoriei și a geografiei.

Executarea dispozițiilor acestui paragraf, cari nu aparțin activității învățătorului, cad în competența scaunului școlar, și e responsabil pentru ea în rândul întâiu prezidentul scaunului școlar.

Neglijarea acestor dispoziții, formează act de esces, în care au să judece autoritățile admini-

strative designate în art. de lege XX din 1891. Pedepsa escesului satorit astfel, se urcă până la 500 cor, căreia se supune cel-ce a comis escesul. Suma intrată, se va folosi pentru fondul de penziune al învățătorilor.

§ 18. Dispoziția §-lui 14 din art. de lege XLIV din 1868, în înțelesul căreia comunele parohiale pot alege după plac limba de propunere în școală, e a se înțelege astfel, că au voie a sator, ca limbă de propunere sau limba statului sau limba maternă a copiilor, rămânând în cazul din urmă, de sine înțeles valoarea și puterea necondiționată a dispozițiilor legale referitoare la propunerea limbei maghiare. În toate școlile elementare, însă, unde deja limba statului e limbă de propunere, starea aceasta nu se mai poate schimba.

§ 19. În școlile elementare, cari n'au ca limbă de propunere limba statului, ori au ajutor de stat ori nu, limba maghiară se va propune în fiecare zi și în fiecare clasă după un program și în numărul de ore, satorit de ministrul de culte și instrucție publică în așa măsură, ca băiatul, a cărui limbă maternă nu e cea maghiară, conform scopului său de viață să-și poată exprima cugetele ungurește și clar.

§ 20. Învățătorii școalelor cu limba de propunere nemaghiară afară de condițiile din § ul 16 numai în caz de împlinire a condițiilor următoare se pot împărtași de întregire de salar și cvincvenal:

1. dacă în școala respectivă limba maghiară, computul, geografia și istoria patriei, mai departe drepturile și datorințele cetățenilor se vor propune după planul și nrul de ore satorit de ministrul de culte și instrucție publică, exclusiv din cărți și recvisite aprobate de dânsul;

2. dacă în școala respectivă se vor folosi exclusiv cărți cu conținut patriotic și recvisite de învățământ aprobate de ministrul de culte și instrucție publică.

§ 21. Dacă statul contribuie cu o sumă de peste 200 cor. la întregirea salarului unui învățător comunal sau confesional, aplicarea învățătorului depinde dela ministrul de culte și instrucție publică.

Dacă pentru posturile aceste s'ar alege un astfel de individ, sau s'ar subșterne spre aprobare alegerea unui astfel de individ, contra căruia ministrul de culte și instrucție pe baza legii sau din considerațiuni de stat, ar avea excepțiuni, ministrul pe lângă termen de 30 zile va provoca pe cei îndreptățiți la alegere la o nouă alegere respective subșternere a unui alt individ, dacă provocarea ar rămânea fără rezultat, sau dacă noua subșternere din considerațiile de sus ar fi cauză nouă de excepționare: în acest caz fără a mai întreba susținătorii școlari, învățătorul va fi denumit prin ministrul de culte și instrucție publică, la școalele confesionale, însă cu restricția, că învățătorul denumit are să fie de confesiunea școlii, și ca în privința persoanei respectivului învățător pe lângă termen prescris să fie consultată și autoritatea respectivă confesională.

Procedura alegerii învățătorilor provăzută în punctul 1. §-ul 13 a art. de lege XXI. din 1876 la școalele conf. subvenționate de stat se modifică conform acestui §.

Iar dacă statul contribuie la întregirea salarului fundamental a unui învățător comunal sau confesional cu mai mult ca jumătatea acestui salar: învățătorul va fi denumit de ministrul de culte și instrucție publică, la școalele confesionale însă cu restricția că învățătorul denumit să fie de confesiunea școlii, și ca în privința persoanei învățătorului pe lângă termen prescris să fie consultată și autoritatea respectivă confesională.

Controversele ivite la alegerile învățătorilor dela școalele comunale sau confesionale cu subvenție de peste 200 cor. se rezolvă definitiv în cercul de competență a ministrului de culte și instrucție publică.

§ 22. Dacă statul în cutare comună susține școală elementară de stat, învățătorilor dela școalele comunale sau confesionale din loc, statul numai atunci le dă întregire de salar sau cvincvenal, dacă școala de stat din loc din cauza lipsei de spațiu n'ar putea da instrucția recerută tuturor elevilor de 6—12 ani, în care caz se arată lipsa și a unei școli de alt caracter.

În caz contrar în privința dării subvenției de stat cu observarea întreselor de stat și ascultând

opinia comisiei administrative ministrul procede după chibzulala-i proprie.

§ 23. Autoritățile confesionale execută procedura disciplinară după statutele sale.

Fiecare autoritate confesională e îndatorată a-și subșterne statutele disciplinare pentru luare la cunoștință, ministrului de culte și instrucție publică.

Autoritatea școlară confesională e la cererea ministrului de culte și instrucție îndatorată a porni cercetare disciplinară contra învățătorilor cari au sub titlul de întregire de salar sau cvincvenal o subvenție de ori-ce sumă în toate cazurile prevăzute în §-ul 7 al articolului XXVIII din 1876, la cererea ministrului, învățătorul trebuie însă necondiționat suspendat din post.

Dacă autoritatea confesională în timp de 15 zile dela primirea ordinațiunei ministeriale n'ar porni cercetare disciplinară, sau în termen de 3 luni n'ar rezolva-o pe lângă motivarea acceptabilă, sau dacă, după aducerea sentinței, aceasta n'ar subșterne-o ministrului: în toate aceste cazuri procedura disciplinară o rezolvă comisia administrativă în senzul art. de lege XXVIII din 1876.

Dacă autoritatea confesională suspinde pe cale disciplinară pe un învățător, care sub titlul de întregire de salar sau cvincvenal se bucură de un ajutor de stat de ori-ce sumă: e îndatorată a subșterne sentința ministrului în termen de 15 zile.

Ministrul e în drept, că dela primirea sentinței nainte de timp de o lună cu conlucrarea membrului exmis a comisiei administrative să ordoneze cercetare nouă și sentință nouă.

Dacă în restimpul indicat ministrul nu s'ar pronunța, sentința se poate executa.

Ministrul de culte e în drept, ca în interesul cercetării de odată cu provocarea adresată autorității școlare confesionale, sau în decursul cercetării disciplinare a suspenda plățirea ajutorului de stat.

§ 24. Ministrul de culte și instrucție publică în senzul §-ului 7 din art. de lege XXVIII din 1876, are drept a ordona pe calea comisiei administrative cercetare disciplinară contra ori-cărui învățător confesional sau comunal ori are ajutor de stat ca întregire de salar sau cvincvenal, ori nu în casurile următoare:

a) dacă învățătorul ar neglijă propunerea limbii maghiare, sau dacă aceasta o propune contrar scopului din §§-ii 16, 19 și 20 din legea de față, respective dispozițiilor acolo înșirate, sau dacă nu satisface dispozițiilor din §§-ii 16, 17 respective 20;

b) dacă folosește în școală manuale sau recvisite oprite de guvern sau în senzul §-lui 20 neaprobate de ministru;

c) dacă urmărește tendență contrară statului, se va conzidera de tendență contra statului mai ales ori-ce fapt, care se va îndreptă contra constituției statului, contra caracterului său național, a unității lui, independenței sau întregității lui teritoriale, mai departe în contra aplicării legale a limbii de stat, a emblemi și insigniilor și în contra steagului statului, să se fi comis aceasta în sala de învățământ, sau afară de ea, sau pe teritoriul altui stat, cu cuvântul, în scris prin tipar, ilustrațiuni, prin manuale sau alte recvisite de învățământ.

d) dacă agită contra cutărei confesiuni sau clase sociale, în contra proprietății sau a instituției căsătoriei, sau dacă în contra legii îmbată pe cineva cu împărțirea proprietății private sau publice;

e) dacă în contra §-lui 18 din art. de lege IV, din 1903 s'ar ocupă cu afacerile de emigrare.

Prin dispozițiile acestui §. nu înceată datorința susținătorilor de școală, că în cercul lor de activitate să nu observe punctele de vedere naționale atinse într'ânsul. Iși pot deci exercită dreptul de disciplină și direcția aceasta, dar în cazul acesta au datorința a subșterne ministrului de culte și instrucție publică. Ministrul, dacă crede că e de lipsă, în senzul aliniei prime a acestui § în termen de 15 zile conform dispozițiilor acestui §. poate ordona cercetare nouă, în care caz sentința autorității confesionale se ține în suspens, până la încheierea procedurii nouă. Dacă ministrul în acest restimp nu ordonează procedură nouă, sentința autorității susținătoare intră în vigoare.

Ministrul are drept a îndrumă ori ce afacere de cercetare disciplinară începută sub titlurile înșirate în acest § în ori care stadiu la comisia

administrativă, în care caz cealaltă cercetare disciplinară se consideră de încetată.

În privința acoperirii speșelor ivite în urma unei cercetări disciplinare ministrul va lua măsuri pe calea ordinațiunii.

§. 25. Autoritatea confesională are să fie încuștințată despre pornirea cercetării disciplinare contra unui învățător confesional în sensul §-lui 24: tot dânsul au să se comunice actele disciplinare și sentința.

Dacă se ivesc semne de fapt supus pedepsei (crimă, delict, esces) comisia administrativă transpune afacerea judecătorei competente. În cazurile însă, când delictul și din punct de vedere disciplinar ar aduce cu sine dimiterea din oficiu, cercetarea disciplinară e a se continua și încheia fără privire la judecătoreie; iar dacă delictul ivit n'a duce cu sine din punct de vedere disciplinar dimiterea din oficiu, actele să se transpună îndată judecătorei, în acest caz continuarea cercetării disciplinare până la adunarea valabilă a judecătii să ține în suspens.

§. 26. Ministrul de culte și instrucție publică poate închide școala, a cărei învățător a fost amovat din cauzele înșirate în punctele a) b) și c) a §-lui 24. și poate institui în locul ei școală de stat.

§. 27. Dacă în decursul cercetării disciplinare făcute în sensul §-lui 24. s'ar constata, că în delictul învățătorului amovat ar fi părtaşă și autoritatea confesională s'au comunală, care are sub jurisdicțiunea sa mai multe școli elementare, prin activă, adecă prin îndrumări, ordinațiuni sau opreliște: ministrul de culte și instrucție publică va dispune la moment cercetare contra tuturor școlilor de sub jurisdicțiunea respectivei autorități; pentru efectuarea cercetării poate exmite comisar ministerial. Conform rezultatului cercetării și a gravității cazului, ministrul în cazul prim ori cere garanță corespunzătoare pentru a nu se mai repeti cazul, ori detrage ajutorul de stat a școlilor corespunzătoare, în cazuri grave le și închide. În caz de repetiție școlile se închid necondiționat, iar autoritățile își perd dreptul a ridica școli în aceleași comune.

§. 28. Dacă în decursul cercetării disciplinare sau a cercetării efectuate conform §-lui 27. s'ar constata, că în delictul cutari ar fi părtaş și preotul, ministrul de culte și instrucție despre aceasta înștiințează autoritatea competentă bisericească și conform gravității cazului detrage dela respectivul preot întregirea de congruă pe un timp sau pentru totdeauna. Dacă competența autoritate bisericească în restimp de un jumătate an n'ar da garanță pentru sanarea situații, ministrul poate închide școala respectivă și poate ridica în locul ei alta de stat. (Va urma.)

Adunare mare poporală în Siria.

Duminecă, 3 Martie n. se va ține în Siria, după ameazi la orele 2, o mare adunare poporală, în »Casa Națională« de lângă biserica gr.-or.

Deputatul **dr. Șt. C. Pop**, va da seamă alegătorilor săi și va vorbi pe larg despre proiectul de lege alui Apponyi. Se va lua apoi rezoluțiune de protestare.

Din România.

Inmormântarea generalului Iacob Lahovary. În ultima sa ședință, Consiliul de ministri s'a ocupat cu fixarea programului înmormântării mult regretatului general Lahovary.

S'a hotărât ca ultimele dorințe ale ilustrului fruntaș, cuprinse în testamentul său, să fie în total respectate.

De aceea nu vor fi funeralii oficiale și armata nu va da salaturile cuvenite înaltului grad pe care-l avea defunctul. Numai ofițerii superiori vor participa la trista ceremonie a înmormântării aceluia, care a fost un șef atât de iubit și de respectat.

Se vor depune și coroane, atât din partea Consiliului de ministri cât și din partea fiecărui ministru în particular.

S'au fixat și discursurile ce urmează să fie pronunțate.

Primul care va lua cuvântul, va fi dl Gh. Gr. Cantacuzino, șeful partidului conservator și pre-

ședintele Consiliului. Vor urma apoi d-nii: general G. Manu, Gr. Triandafil, președintele Camerei, general Teodor Văcărescu, vice-președintele al Senatului, Take Ionescu, ministru de finanțe, C. C. Dimitrescu-Iași, rectorul Universității din Capitală, și un reprezentant al județului Covurlui, al căruia ales era ilustrul defunct.

Comitetul Societății Veterinarilor de grade inferioare »Coroana de oțel«, cari au luat parte activă în războiul dela 1877—1878, au hotărât să participe la înmormântarea mult regretatului general și să întâmpine, la sosirea în gara de Nord, rămășițele sale mortuare.

Membrii comitetului, în frunte cu drapelul Societății și o delegațiune de veterani din mai multe județe din țară, vor lua parte la trista ceremonie și vor conduce până la veșnicul locaș pe acela, care a fost șeful lor iubit și a știut să-i conducă la victorie în memorabilul războiu al Independenței.

Se știe că rămășițele mortuare are mult regretatului defunct vor sosi în Capitală la orele 8 și 40 minute seara, cu trenul de Vârciorova și că dela gară ele vor fi transportate și depuse în aceeași seară la biserica Albă, din Calea Victoriei.

Programul înmormântării, care va avea loc a doua zi după sosirea corpului în București, va fi stabilit îndată ce se va cunoaște în mod precis ziua sosirii.

Manifestația dela Teatrul Național din Iași. — »Universul« primește din Iași următoarea telegramă.

Pentru astă seară, era anunțată la teatrul Național piesa »Manasse«.

De cu ziua se svonise în oraș că o parte din studenții vor manifesta ostil, pentru a opri spectacolul.

Când să se înceapă spectacolul, se aud din diferite părți ale sălei fluierături.

Cortina cade, până când în sală se face din nou liniște. Apoi reîncepe spectacolul.

Însă, la fiecare sfârșit de act fluierăturile reîncep cu mai multă furie, ținând mai multe minute, în vreme ce o altă parte din public protestează contra celor cari fluieră, manifestând cu entuziasm pentru piesă și actori.

La sfârșitul actului al III-lea, scandalul a luat proporții enorme, mai cu seamă când dl Ronetti Roman, autorul piesei aclamat fiind de o parte din public a apărut pe scenă mulțumind, în vreme ce studenții fluierau.

Scandalul a urmat până la sfârșitul spectacolului, când toată lumea s'a retras în liniște.

Greva profesorilor universitari. În urma unor conciliabile intime s'a hotărât să se declare greva profesorilor universitari.

Până acum se zice că ar fi aderat 25 profesori la această grevă.

S'a discutat un moment ideea unei demisiuni colective, dar nu s'au găsit decât doi-trei profesori partizani ai acestei manifestațiuni.

Atunci s'au oprit la ideea grevei care a găsit mai mulți aderenți.

Prin grevă, cred profesorii, că nu sunt expuși la nici o consecință rea pentru ei, dar speră că vor reuși să intimideze guvernul suspendând cursurile universitare și provocând astfel și o agitație studentească.

Profesorii universitari, cari s'au declarat partizani ai grevei, cer retragerea din parlament a proiectului d-lui Dissescu.

Sindicatul ziarștilor. În localul său din palatul »L'Independance Roumaine« Sindicatul ziarștilor a ținut Duminecă adunarea generală extraordinară.

A prezidat dl I. Procopiu, președintele sindicatului. Au asistat 24 membrii.

Adunarea generală admite ca membru activ pe dl C. C. Berlescu și respinge pe dl Toma Basilescu, directorul ziarului »Cronica«.

Deasemenea a fost admis ca membru auxiliar dl C. Riușeț, dela »Acțiunea Conservatoare«.

Se discută asupra balului mascat dela 17 curent, organizat de Sindicat, și se face apel la membri, ca să dea tot concursul pentru reușita lui.

Dl Procopiu, președintele »Sindicatului« face

cunoscut, că Sindicatul a intrat în posesiunea fondului de 50.000

Se hotărăște ca comitetul Sindicatului să exprime mulțumiri dlui Emil Costinescu, președintele societății, care a binevoit a elibera această sumă.

Se discută apoi asupra modificării statutelor. Membrii prezenți neformând două treimi, nu se ia nici o hotărâre în această privință, rămânând ca o nouă adunare să fie convocată peste 15 zile.

Idilă socialistă.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

O mică hărțuială între socialiști și kossuthiști — iată chipul ședinței de azi. E de mirat cu ce zel prinde ori-ce prilej de a-și afirma hotărât principiile, acei trei socialiști și socialdemocrați, cari de altminterlea sunt foarte buni vorbitori. Hărțuiala însă nu-i prea aprinsă și nu-i prea generală. Vorbitorul are de a face mai mult cu vecinii. Băncile îndepărtate își găsesc palavrele lor, președintele se pune în povești cu cine a ținut să se urce la scaunul lui ici un taifas în jurul lui Ugron, colo un altul, compus din curate nulități — asprele împuțări ale socialistului, încă nu sunt o primejdie națională. O idilă, cu puțină ceartă prietinoasă — ca 'n timpurile bune de pace.

Ședința se deschide la orele 10 și 5 min. Președinte: Iuszt Gyula. Deputați naționaliști: Manoilovici, A. Vlad, Mușich, I. Suci, M. Hodja.

La ordinea zilei, memorii și petiții adresate Camerii. În legătură cu memoriul Societății agronomice regn., se desbate chestia emigrării. Vorbesc Budai Barna, cu pricepere, și Boranyai, cu fantazie reacționară.

Mezőfi V.: Țăranii nu emigrează din poftă de câștig, cum a zis Boranyai ci din cauza celei mai arzătoare mizerii. Iar mizeria asta vine din uriașele proprietăți moarte. Aceste trebuie deslegate, date pe mâna muncitorilor, iar nu a lua măsuri aspre de opreliște. (Intreruperi).

O voce: Ovreei țin marile proprietăți!

Mezőfi: Ovreeu ori creștin tot una! — Și mai are o cauză puternică emigrarea: faptul că forurile administrative privesc pe muncitori de cetățeni de-a doua mână...

Prezidentul: Opresc pe vorbitor să aducă acuze așa de grave, numai în teze generale, fără dovezi administrației noastre. Prin asta i-se micșorează vaza ei. (Aplauze).

Mezőfi: (continuă între neconținute contracțiceri.) În felul cum vreți dv. a îndreptă emigrarea, azi mâne o să luați iarăș țaranului dreptul de a se muta. (Sgomot.) — Apoi vă mântuiți ușor: puneți toată vina în cărca agitatorilor...

O voce kossuthistă: Bețe (deres) agitatorilor! (Aplauze).

Mezőfi: Feudalismul de azi se bucură chiar de emigrare. Cetisem de curând un articol, în care se spune, că emigrarea este supapa (ventilul) prin cari să iasă aburii, cari dacă ar rămânea în țeară, ar anunța cu spargere! A, da, înțeleg... (mare sgomot).

Prin emigrare crește taxa muncitorilor, și cei emigrați adună averi. Pagubă pot să aibă numai marii proprietari, (contracțiceri, sgomot).

(Își urmează vorbirea polemizând neconținut cu vecinii. Vreme de un ceas și jumătate desfășură tot probleme și plângeri socialiste. Stârnește mare tumult cu afirmația, că în Ungaria are dreptul de a se aduna ori-și-ce partid cu ori-și-ce principii. A. Vlad aprobă viu. I. Markos țipă de anarhizm. — Cu alte afirmații stoarcă mânia lui Nagy György, care protestează împotriva neconținutelor ponegriri ce face vorbitorul partidului 48-ist.

După pauză mai vorbesc Návay, Zakariás și alții tot despre emigrare.

A făcut apoi **Hermann Ferencz** două interpelări.

La una răspunde ministrul de justiție **Günther** și declară că în procese de presă nu este aderent al areștului preventiv.

Ședința se ridică la ora 2 și 15 m.

Actualități politice.

Mandatul lui Popovici.

În zilele acestea va ținea ședință comisia IV de cenzurare, în cauza mandatului petiționat al lui G. Popovici. După toată probabilitatea mandatul va fi nimicit. Judele instructor Németh a constatat 200 cazuri de cel mai înverșunat terorism.

Da, terorism. Noi terorizăm și cu mâinile legate.

O broșură germană,

foarte interesantă a apărut de curând, iscălită de profesorul universitar din Viena Frdrick Tezner. (Ausgleichsrecht und Ausgleichspolitik.) Pentru noi are deosebit interes pasagiul, ce se resumă în următoarele:

Ungaria nu vrea legături mai strinse cu Austria, care-i stat de naționalități, și caută deplină neatârtnare economică și militară, numai fiindcă și teme domnia lor de rasă, asupra naționalităților din țeară. Teritoriul vamal independent, armata, diplomația națională le va servi de mijloc pentru a întări hegemonia maghiară, împotriva naționalităților. Statul național maghiar e ceva *natural*, anormal. Tendințele de a răpi limba și de a desnaționaliza, sunt un păcat împotriva omeniei, și din partea maghiarilor sunt cu atât mai păcătoase, cu cât ei nu sunt în stare a da naționalităților, în schimb, folosul unei culturi vechi și universale.

»Pesti Hirlep«, află de nevoe a se răspunde acestor atacuri în aceeași limbă, în care au fost deitate.

Rakowszky pe ducă.

Pe culuarele Camerei s'a vorbit azi tot mai sigur și mai înțepat, că în viitoarea sesiune actualul vicepreședinte Rakowszky, nici la un caz nu va mai fi ales. — Asta, drept răsplată pentru purtarea lui cu care a chemat asupra deputaților fulgerele presei.

Demisia lui Andrassy.

În cercurile politice s'a lățit svonul despre demisiunea lui Andrassy din pricina, că M. Sa nu aderează la proiectele lui de garanții constituționale.

Reacțiune.

Pe culuarele Camerii președintele Justh s'a plâns în termeni aspri de curentul reacționar ce stăpânește acum partidul kossuthist. Face imputări îndeosebi elementelor tinere. S'a plâns asemenea contra tendințelor de a se restringe libertatea presei. Cuvintele lui au stârnit mare ferve.

Rușinea dela Bocșa nu s'a sfârșit.

Pe galeriile Camerii s'a văzut astăzi o ceată de 5 țărani bănațeni cu preotul lor în frunte, veniți cu smirnă și tămâie la deputatul lor Weis Iulian — după aur. Ei sunt din cercul Bocșei și cel ce conduce un perdut căruia nu ne rabdă inima să-i zicem «preot», este scris în cartea neagră a neamului nostru.

De bieții țărani ni-e jale, de preotul lor ni-e scârbă!

Dieta croată.

Se telegrafează din Agram: În ședința de azi a dietei s'a continuat desbaterea asupra proiectului de budget. Președintele înainte de ordinea zilei a anunțat unsprezece interpelări.

În discuția asupra budgetului primul care a luat cuvânt a fost Prilicevici, care a vor-

bit mai întâiu despre revizia constituției, iar mai pe urmă despre chestia sârbească.

— Croații și sârbii — zice el — trebuie să lucreze împreună în interesul patriei. Pe vremea lui Khnev nici un partid opozant, n'a recunoscut pe sârbi. Ar fi un atentat contra binelui poporului, dacă sârbii ar forma acum opoziție. Vorbind despre chestia bosniacă și herțegovineană, constată că acolo sunt în vigoare cinci feluri de drepturi: cel croat, maghiar, sârbesc, bosniac și turcesc. Dacă s'ar isca un conflict, s'ar validita acel drept, care e mai tare între cele cinci. Când Polonia s'a împărțit, fiecare familie a format o națiune separată și formează și acum. Într'asta se ascunde viitorul Poloniei. Fiecare generație trebuie să-și fondeze viitorul pe o bază solidă și coaliția are această bază în aranjarea transacției cu Ungaria și în executarea reformelor constituționale.

Referentul Potoci constată că sârbii și croații formează o națiune. Tocmai de aceea sârbii și croații sunt numai o parte a acestei națiuni. Cine provoacă neînțelegeri între aceste două părți, creează dualism, din care nu se poate forma comunitate de interese. Accentuiază în chestia social-democrată, că social-democrații din Croația de ani de zile se apropie de ideile poporului sârb-croat, și de aceea i-a asuprit contele Hédervary. În ceea-ce privește apropierea social-democraților de coaliție, nu e fenomen nou, deoarece social-democrația încearcă pretutindeni să evite izolarea. Nu-și uită nici odată de patrie, de neam.

Mai bine o adeverește aceasta Bebel și Penesstorfer în vorbirile lor nu nervoase și chiar de aceea nu trebuie să ne înstrăinăm de social-democrați. Recomandă să se primească primul punct al proiectului.

Se și primește primul punct al proiectului.

Pe urmă ședința se suspendă.

După pauză dieta începe din nou pertractarea interpelațiilor.

Dr. Magdics interpelează din nou în chestia numirii fișpanului din Varașd.

Dr. Mazuranics interpelează în chestia aplanării neînțelegerilor dintre croați și sârbi. Pentru acest scop zice el, mai întâi trebuie să lucreze guvernul. Invățătorilor și în primul rând preoților nu le e permis să întărite aceste neînțelegeri. (Pavelics: Trăiască Austria!) Nu poate permite ca preoțimea să ațite lupta.

Rojes șeful de secție declară, că vorbele interpelatorului sunt demne de atenție. Amintește un caz, când catichetul a bătut pe un elev, fiindcă nu s'a dus la biserică. (Ingrozitor! Sgomot mare). Șeful numai după multă vreme își poate continua vorbirea. În fine iau la cunoștință răspunsul. Votează contra lui deputații din stânga și Dr. Novosel deputat din coaliție.

Novák interpelează în chestia concurenței desvoltată de agenți străini pe piețele patriei.

Dr. Abjanici își rostește interpelația în fața băncilor goale.

Deputatul Surmir face interpelație în chestia vinderii pădurilor mitropolitane, la care răspunde șeful de secție Rojes.

Anton Pavelici interpelează în chestia alegerii de primar din Șunga, Ierco Pavelici în chestia maghiarizării litoralului croat și excepționează autoritățile marine din Fiume. Aceste abuzuri și le permit ungurii de când cu transacția. Lorkovics, își retrace

interpelația făcută în chestia fondului de ajutorare prin ca ședința se încheie.

Cea mai apropiată ședință va fi mâine înainte de amiaz. Obiectele: Continuarea discuției asupra proiectului de budget.

Din străinătate.

Bülow și Bebel.

— 26 Februarie.

În ședința de azi a Reichstagului s'a desfășurat o polemică violentă între cancelarul Bülow și șeful social democraților germani Bebel. Șeful socialiștilor a reflectat la discursul de ieri rostit de Bülow împotriva socialiștilor și a centrului. A supus unei critice aspre alegerile din urmă și pe guvern l'a numit incarnațiunea retrogradării culturale. A zis într'altele:

Și Bülow și Bassermann zice că săvârșește o crimă cetățeanul care-și dă votul său socialdemocraților. Sprijinul reciproc este foarte natural deși îl desaproabă Bülow. Capitaliștii noștri n'au bani pentru colonii. Sunt liberali naționali, cari sunt gata a începe o nouă luptă culturală. (Aprobări în centru) *Vom repara perderile la alegerile viitoare.* (Iaritate.) Socolind voturile date socialdemocraților și centrului, numărul lor întrece cu un milion *blocul hotentot.* (Mare iaritate.) Alegerile trecute au fost alegeri oficiale, cunoscute numai sub domnia lui Napoleon III. *Guvernul prus, în frunte cu prințul Bülow este incarnațiunea retrogradării culturale.* (Mare iaritate.) Afirmarea din mesagiu că legile fundamentale ale muncitorimii s'au adus pe lângă opoziția socialdemocraților, este o inexactitate. Năzuim pe toate terețele să îndreptăm ordinea de stat. *Așa se vede pentru cancelar legiuirea socială este terra incognita.* (Contestări sgomotoase).

A luat apoi cuvânt cancelarul Bülow și într'altele a zis: Am desarmat deja ieri afirmațiile lui Bebel privitoare la alegerile trecute. Aceste nu dovedesc altceva decât, că guvernul n'a durmit, ci și-a făcut datoria. Bebel a zis, că socialdemocrații sunt un partid reformator și nu destructiv. Înainte cu câțiva ani la congresul din Drezda al partidului lor, Bebel s'a declarat de dușman de moarte al societății burgheze, care societate trebuie distrusă și nimicită. Cu privire la politica în spirit de partid, răspund, *că ori-care ministru este dator să iee atitudine împotriva socialdemocraților.* Bebel a căutat să înfrumsețeze bătaia partidului său. Beliducii bătuți ori tac, și aceasta este mai demn, ori se sinucid, ori devin așa de limbuți încât nu mai au efect decât asupra celor din imediata lor apropiere. *Infrângerea socialdemocraților este o pedeapsă binemeritată a grandomaniei lor de mai nainte.* Incezuți fiind, a urmat căderea. Aplauzele furtunoase ale socialdemocraților cu prilejul disolvării Reichstagului, erau prea timpurii. Bătaia a fost o pedeapsă pentru spiritul îngust dogmatic, pentru terorismul și spionajul de convingeri în sinul socialdemocrației, prin ce făuresc un astfel de jug intelectual, ca și care nu a cunoscut nici evul mediu. Colegii săi, l'au asemănat pe Bebel cu Cromwell și cu Cesar. (Iaritate.) *Iulius Cesar—August Bebel!* (Mare iaritate.) Un partid socialdemocrat alături de un dictator autocrat — *contradictio in adjecto.* (Așa-i!) Bătaia socialiștilor a fost mai departe o pedeapsă pentru tonul infamant al presei socialiste de pretutindenea, presă care prignoeste tot ce e nobil și ca un făt al urei a trebuit să ajungă la tonul grohotirei turmelor de porci. *Ca niște indiani sălbatici s'au aruncat socialiștii în luptă.* Bătaia a fost apoi o pedeapsă pentru lupta cumplită de clasă, a teroarei despotice și a violențelor contra celor ce vor să lucreze. Bătaia a fost pedeapsa politice de negațiune și critică a socialiștilor. Proiectele lor positive nu puteau fi satisfăcute.

Proclamau dorințe cu gândul să poată stârni nemulțumiri. Când guvernul voia să aleagă din ele pe cele ce erau de realizat, socialiștii făceau totdeauna opoziție. Trăsătura caracteristică a critice negative se întărește de când Bebel a nimicit la congresul din Drezda revisionismul, de care poate și eu legam speranțe. *Nu cred în învierea revizionismului,* nici în aceea că Bebel

se întoarce la dânsul. Arap arap rămâne. Și-au meritat în fine bătaia pentru minciunile câte le răspândesc în agitațiile lor, prin care negau progresul treptat al binelui și pentru lipsa lor de patriotism.

Conversiunea bulgară. Odată cu noul împrumut ale cărui tratative se urmează, va avea loc și conversiunea următoarelor împrumuturi 6 la sută: cel din 1888—89 și 92. Dobânda pe care o oferă guvernul bulgar nu va trece de 4 jum. la sută; iar cursul de emisie 84—86.

În caz extrem, guvernul va oferi 4 și trei sferturi la sută dobândă, dacă cursul de emisie va fi mărit. Ca garanții se vor predă veniturile monopolului bandeii de tutun sau al căilor ferate; în nici un caz veniturile vamale nu vor putea face obiectul garanției reale.

Dacă aceste garanții și condițiuni vor conveni delegațiilor francezi, împrumutul se va putea face, în tot cazul însă fără n'are încă nevoie urgentă de bani, și de aceea tratativele pot chiar să-și încheieze, cum deja de două-ori a avut loc până acum.

Protectoratul. În urma conflictului dintre guvernul francez și Vatican, protectoratul francez asupra catolicilor din Orient este pus serios în discuțiune și amenințat a fi pierdut. Ziarele engleze privesc această pierdere cu multă îngrijorare.

Astfel ziarul »Daily Graphic« scrie că diminuarea protectoratului francez în Levant însemnează transmiterea hegemoniei în Orient triplei-alianțe și acest fapt, zice ziarul englez, este cu atât mai grav, cu cât va fi în totdeauna mai ușor pentru germani și austriaci decât pentru francezi de a împacă interesele lor cu ale bisericii rusești în Asia-mică. Mai mult încă, propaganda fiind cu totul ostilă Angliei este în aceasta un pericol la care Anglia trebuie să vegheze foarte mult, dată fiind mai ales activitatea Germaniei în Asia-mică și prestigiul dobândit de împăratul Germaniei la Constantinopol.

NOUTĂȚI.

ARAD, 28 Februarie 1907.

— **Consistor metropolitan** este convocat pe Vineri în Sibiu. P. S. Sa Episcopul Aradului, I. I. Papp, însoțit de protosincelul R. Ciorogariu, pleacă azi la Sibiu pentru a participa la ședința consistorului metropolitan în care se va debate ce are să se facă în chestia proiectului de lege al contelui Apponyi.

— **Ceartă între coaliționiști.** »Budapesti Hirlap« dela 27 c. publică pe trei coloane mari un articol în care se năpustește rău asupra — poporalilor, cari de vre-o trei zile au scris într'una contra numitului organ de căpetenie al coaliției. Înregistrăm cearta și așteptăm să vedem sfârșitul.

— **Alegere.** În 11/24 Ianuarie a. c. s'a ținut în frunțașă comună Ferendia alegerea de capelan pe lângă merituosul preot Luca Lazarescu. Această alegere a fost prima, ce s'a făcut sub conducerea simpaticului protopop al Vârșetului a P. On. domn Traian Oprea. S'a ales cu totalitatea voturilor prezente tinerul candidat de preot George Olde, din Forotic ginerele preotului; un tânăr simpatic cu cunoștințe temeinice, cântăreț și ceremonier de forță. Este toată nădejdea că va fi spre deoarea statului preoțesc din tract și spre bucuria și mângâierea poporenilor cari l-au ales cu mare însuflețire.

În timpul scurt de când se află în comună a dat dovezi că are o inimă nobilă plină de iubire față de poporeni de acuma și de cei de mâne prin aceea că ține regulat orele de religioane dela școalele de acolo și se interesează de mersul învățământului.

— **Muzeul Carducci.** Casa din Bolonia dăruită de regina văduvă a Italiei marelui Carducci, va fi transformată, după-cum se știe, într'un muzeu carduccian. După o ultimă dispoziție a reginei Margaretei, camerele pe cari le-a ocupat poetul, vor rămâne neatinsse, cu toate cărțile. Numai etajul de jos va fi transformat în sala de întruniri și conferințe literare.

— **O slabă apărare.** Ni se cere să publicăm următoarele:

La notița »Csárdásul din Miercurea« apărută în Tribuna Nr. 29 l. c., mă simt îndatorat a răspunde următoarele:

Mai bine ca de 10 ani s'a adevărit, că petrecerile din Miercurea, atât românești, cât și ungurești, săsești fără succursul străinilor nu pot reuși, și, din cauza puținei inteligențe de care dispune — dovadă poate servi chiar petrecerea, despre care e vorba — s'a încasat de tot 116.60 Cor., spese au fost 106.— Cor., a rămas deci venit curat 10.60 Cor. — Dacă scoatem afară din intrate, suma de 23.60 Cor., încasate dela străini, comitetul aranjator trebuia să plătească din pungă deficitul de 13.— Cor.; (Va să zică pentru 13 coroane stricați caracterul unei petreceri românești? Redacția) — aproape toate petrecerile românești au reușit în felul acesta. (Asta e vina inteligenților din acele părți. Red.)

În urmarea acesteia, la toate petrecerile românești au fost invitați și străinii, cari totdeauna au luat parte, în număr mai mic, sau mai mare, iar comitetul aranjator, din complezanță, a lăsat totdeauna să se zică înainte de pauză, câte un joc național al lor și viceversa la petrecerile lor s'a jucat câte un joc românesc. (Destul de rău! Red.)

La petrecerea din 16 Februarie a. c. st. n. nu s'a petrecut deci altceva deosebit, decât s'a jucat jocul străin obișnuit. — Jucarea »csárdásului«, a jocului străin a fost de altcundă discutată înainte de petrecere de membrii comitetului aranjator. (Red. de tot că s'a admis!?)

Scrie mai departe autorul, că subscrisul, (nu mă învrednicește a mă numi cu numele) am comandat și jucat însuși csárdás.

La acestea declar, că nu eu am comandat csárdásul, ci un domn din comitetul aranjator, căci eu am venit din provincie, ca oaspe și ca atare nu-mi puteam permite așa ceva, — că am jucat, aceasta e adevărat! însă nu csárdás pe care nici eu, nici jucătoarea mea nu-l știm, ci pe aria csárdásului am jucat un fel de »Ardeleana« românește (Charaghioasă scuză? Red.) aceasta au făcut-o și alte 6—7 părechi tot de români; (Admirabil! Red.) — în fine dacă nu e crimă, când un român joacă Vals, Polca etc. de ce să fie crimă, când joacă un »Csárdás«? (Așa? Red.)

Politica noastră în acest ținut a fost totdeauna aceea, ca să trăim în bună înțelegere cu celelalte naționalități, câtă vreme suntem avisați unii la alții și aceia ce s'a făcut, nu s'a făcut pentru noi preoții, cari mai puțin suntem avisați la străini, ci s'a făcut pentru domnii, cari zilnic au afaceri oficioase la pretură, judecătorie, și cari în urma nesocotitei notițe, au să-i tragă urmările. (Ei, asta e! Ce o să urmeze: furci? Red.)

Să nu creadă autorul, că prin aceea a făcut din susnumiții domni mai buni români, decât au fost și sunt, nici aceea, că le-a detras ceva din reputațiune, din contra a dat lovitura de moarte buneii înțelegeri, ce a existat între inteligența din Miercurea preoți și mireni. Sângătin, la 25 Febr. 1907. Ioan Dăianu, preot ort.

Observăm un lucru: părintele ia tragic ceea ce nu trebuie și trece ușor peste considerațiunile de înalt ordin național. D-sa nu vede nimic de condamnat în aceea promiscuitate socială, ci joacă »Ardeleana« pe melodia — csárdásului. Câtă inconștiență!

— **Două și jumătate milioane pentru tablouri.** Se anunță din Roma, că miliardul american Morgan a cumpărat șapte tablouri de alui Yan Dyck din colecția familiei Kataneo din Geneva cu prețul de 2 și jum. mil., lire. Tablourile au fost întâi oferite spre cumpăre unui muzeu din Berlin.

— **Contele Nakó Sándor între emigranți.** Din Fiume se depeșează: Azi după-amezi la ora unu a plecat din Fiume spre America vaporul Karpatia, cu care au părăsit patria noastră două mii emigranți; Contele guvernor Nakó Sándor a întovărășit emigranții, pentruca să fie în atingere imediată cu ei, ca astfel să poată afla motivul hotărârea lor, iar de altă parte să fie martor tratamentului compatrioților noștri pe vapor. Guvernorul îi însoțește până la Neapole, de unde se întoarce la Fiume cu trenul.

— **Femei ce-și otrăvesc bărbații.** Ni-se scrie: În comuna Gaia (com. Timiș) ieri o comisie esmisă din partea tribuna-

lului Bisericii-arbe, a descoperit groasnice fapte. Anume femeia primarului local: *Dama Maximovici*, se ocupă în ascuns de mai multă vreme, cu facerea unui fel de otravă, pe care cu bani scumpi o vindea prietenilor sale, cărora li-e era bărbatul în cale. Prin medicamentul acesta, mai mulți oameni au fost trimiși pe lumea cealaltă, fără să fi cugetat cineva, ce-a fost cauza deselor înmormântări. Poliția, prin o denunțare, a luat sub pază pe femeia bănuită, și-a câștigat dovezi atâtea, încât judele de investigație, precum și procurorul *Fildan* din Biserica-albă, ieșind la fața locului, a arestat-o atât pe femeia primarului, precum și alte 3 femei, cari au recunoscut faptul, că și-au otrăvit bărbații. Se așteaptă mai multe arestări.

— **Un furt important** a fost comis în muzeul istoric din Chaux-de-Fonds (Elveția).

Niște pungăși au reușit să pue mâna pe un dublu pistol al Mariei de Nemours din 1694, piesă ce nu se mai găsește azi, pe un pistol al lui Frederic I din 1713, cu o dublă coroană de aur, reprezentând o valoare de 15.000 lei.

— **Necrolog.** Ecaterina Birăescu, vrednica soție a valorosului paroh gr.-or. din Lugoj, Nic. Birăescu, a răposat în Domnul Sâmbătă, în 10 Februarie c. st. v în etate de 64 ani, după o fericită viață conjugală de aproape 50 ani. Actul înmormântării a fost celebrat Luni în 12 Febr. c. la care a pontificat P. P. D. Gerasim Sârbru, protopresbiterul tractului Belinț cu asistența parohilor Iosif Tempea, N. Pușcan, Ioan Stroea și diaconului-inv. George Joandrea din Lugoj. Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoj sub conducerea dirigentului ei I. Vidu a executat cântările și răspunsurile funerale. Terminându-se serviciul divin, diaconul G. Joandrea a ținut pănegiric foarte pătrunzător, în care a scos la evidență un frumos mănunchiu de vârtoși și însușiri nobile ale dcedatei în Domnul. La înmormântare a participat o lume imenză de onorațiuni inteligență, măiestri și economi români și străini din Lugoj și jur. Pe răposata în Domnul o deplânge vrednicul el soț, preotul Nicolae Birăescu, fii Coriolan, Alexandru și Vasilie, surorile răposatei Elena și Iuliana, nurorile Ofelia și Elena, nepoții Alexandru și Nicolae, cumnații Ioan și Maria, precum și alte rudeni mai de aproape și mai îndepărtate. Fi-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

— **Săpun de vioarea de Parma.** Sub aceasta numire de câți-va ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de vioare? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare să nu întrebuițeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil. 3 bucăți 2 cor. 20 fil. Pregătește: Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă. Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziția de igienă din Paris, Londra, Berlin și Bruxelles cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus și sorbit. O sticlă de Antidol' costă 1'20 cor. Se capătă în toate farmaciile și în laboratorul chemic a lui *Vilmos B. Debreczen*.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuște foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

Concert, petreceri.

Comitetul parohial gr.-or. român din Moson, cu concursul corului vocal al școlărilor de sub conducerea inv. G. Caba, aranjază la 4/17 Martie 1907 (Dum. lăs de brânză) în sala de învățământ al școlii din loc, Concertul împreună cu reprezentațiune teatrală și joc, la care P. T. d-ta, dimpreună cu mult stimata familie sunteți invitați cu toată stima. Com. parohial.

Reuniunea de celire și cântări din Jertof invită cu toată onoarea la concertul său împreună cu teaftru ce se va arangia la 25 Februarie st. v. a. c. (10 Martie st. n.) în sala școlii confesionale din loc. După producțiune urmează joc. Muzică bună stă la dispoziție. *Comitetul.*

Invitare la convenirea socială, împreună cu cântări și joc, ce se va țineă Duminecă, la 3 Martie st. n. 1907 în »Unicum«. Córurile se dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul »Andreian«. O parte a eventualului venit curat, este destinat gimn. din Brad. Din ședința comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ținută la 21 Februarie st. n. 1907. Victor Tordășianu, preș. Stefan Duca, notar.

1) jocul în ospătăria din loc.

Poșta Redacției.

Dr. M. I. T. Cabin. Trimite 6 cor. 50 fil.

N. P. Oradia. Multe mulțumiri.

Ioan Vereș, Săn-Miclăușul rom. Nu știm numărul. Fibraele trebuie să-l aibă însă în copie precum și notarii.

Mercurea. N'am păstrat manuscrisul. Dacă cineva are de obiecționat, rugăm să-l îndreptați la noi, dăm noi lămurire. Multe complimente.

Iertof. În viitor tipăriți la tipografie românească.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut în broșură *Cuvântarea* dlui Dimitrie Sturdza ținută în sala Dacia 11 Ian. 1907.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 27 Februarie 1907.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (50—kgl.)	7:51—7:52
Secară pe Aprilie 1907	6:82—6:83
Orz pe 1907	7:46—7:47
Cucuruz pe Maiu 1907	5:21—5:22
Grâu pe Octomb. 1907	7:88—7:89

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	7:53—7:54
Secară pe Aprilie 1907	6:84—6:85
Orz pe Aprilie 1907	7:47—7:48
Cucuruz pe 1907	5:20—5:21
Grâu pe Octomb. 1907	7:89—7:90

Piața din Aradul nou.

Vremea s'a înăspriț din nou. Noroc că sămănăturile au căpătat iar un acoperământ de zăpadă, pot suporta înghețul. Târgul a fost slab cercetat, căutare abea a fost. S'a vândut.

500—600 mm. Grâu	6:50—6:60
400—500 « Cucuruz	4:20—4:25
Semnare nominală, Ovăs	6:20—6:30
« « Orz	5:80—9—
« « Secară	5:50—5:60

Prețurile în coroane, per kgr.

II. Producte.

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Unsoare de porc	143—144—
Slănină	110—111—
Prune uscate de Bosnia 26:50	26:50—17:50
Pezmeț de prune	42—43—

III. Târgul de porci Kőbánya.

(Raportul zăhalei comerciale din Budapesta—Kőbánya)

Prețuri de porci grași: Porci ungari de prima calitate Bătrâni, grei (părechea peste 400 kilg.) — fil. Tineri, grei (părechea peste 320 kilg.) 126 — 127 fil. Tineri mijlocii (părechea 250 — 320 kilg.) 128 — 129 fil. Tineri ușori (părechea până la 250 kilg.) 128 — 129 fil.

Bursa de bucate din Timișoara.

Timișoara 27 Februarie.

Grâu 75 kil. 6:30—6:40, 76 kil. 6:40—6:50, 77 kil. 6:50—6:55, 78 kil. 6:60—6:65. Grâu (marfă mercantilă) 75—76 kil. 6:30—6:35. Secară 5:60—5:70. Orz 5:60—5:70. Ovăs 6:40—6:50. Cucuruz 4:40—4:45.

Piața din Arad.

Cursul spirtului.

Spirt rafinat en gros	158
« « « detail	160
Spirt brut en gros	156
« « « detail	158
Lături uscate per kilg.	15

Redactor responsabil Sever Bocu.

Editor-proprietar George Nichin.

Mamele lăptătoare

se simțesc adese de tot obosite în timpul, când au mai mare lipsă de puteri și de sănătate, ca să-și poată împlini datorițele de mamă. În urmare mai ales dinsele află mijlocul neîntrecut de nutriție și întărire în *Emulsiunea lui Scott*. Pregătită din oleu de ficat de știucă cu adaus de var de acid fosforic și natron, necondiționat că e bună, foarte ușor de mistuit, aduce apetit, și astfel pentru mamele tinere e mai bună decât oricare alt mijloc. Cu ajutorul *Emulsiunii lui Scott* înceată slăbiciunea și prindem iute plăcere de viață. *Emulsiunea lui Scott* are efect cu mult mai mare și e mai de primit, decât oleul de ficat de știucă. (1)

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: «un om, care poartă în spate o știucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta și trimițându-se 75 fileri taxă de timbru trimite franco un model.

Dr. BUDAI EMIL, «Városi Gyógyszertár»

BUDAPEST, IV. Váci utca 34—50.

Prețul unui flacon original C. 2.50

Se află în fie-care apotecă.

Vânzare de ocazie.

6484 jugăre catastrale de pământ de arat negru, ținut șesos, se vinde și în părțile, Dela 20 jugăre în sus cu arnotizație în 50 de ani.

Informațiuni la A. M. Deutsch strada Salacz, Arad.

Slănină, unsoare și tot felul de articole de cârnățarie pe lângă prețurile cele mai avantajoase se poate căpăta alinție în băcănia lui **Garay Károly** Arad, piața Boczkó nr. 9.

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela orice beătură spirțuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beătură spirțuoasă. Sănătății nu-i stricacios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmecia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Să nu mai suferi nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiiață (jégszesz).

E singura mângăiere pentru cei ce sufer de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélcséh îmi scrie următoarele:

Spiritul de ghiiață l'am primit cu mulțumire; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsea, la durere de stomach, la durere de înțepenirea gâtului și odată la durere da cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut.

Minunatul **Spirit de ghiiață** a întrecut D-Tale toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő

Josif László, paroch.

Dragă Die apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiiață (jégszesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de ghiiață.

Atkár

Bander Gábor, măsur.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință, și mulțumită, prin cari e laudat **spiritul de ghiiață.**

Aceste puține specimene dovedesc escelența și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

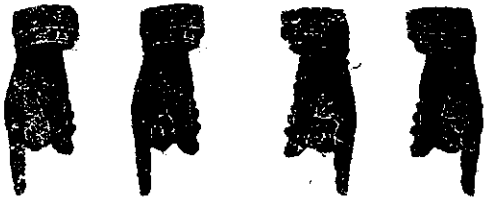
HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Să ne ferim de imitațiuni.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator
de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaş

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Védjegy.

Pomadă de mustață
DE HAJDUSÁG!

Mustața e frumoasă
dacă întrebuințezi

pomada Hajduság,

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin postă se trimite numai 3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți recomandă și comandă pacienților lor

Balzamal reșesc

contra podagrei și a reumei, recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

O sticlă 2 cor. In provincie 2 cor. 50 fil. 3 sticle 6 cor. 65 fil. pe lângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FAY.

O mare bucurie poate fi pentru dame, că am inventat un medicament, unicul, ce nu-i stricăcios pentru pielea feței.

Știind că toate alifile de până acum pentru înfrumusețarea feței sunt stricăcioasă, după multă străduință mi-a succedat, se inventeză un medicament nestricăcios. Nu conține mercuriu, prin urmare:

Crema Fáy

Crema Fáy

Crema Fáy

Crema Fáy

Crema Fáy

Crema Fáy

Un borcan de CREMA FAY 1 cor. Săpunul Crema Fáy, regele săpunurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy

întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței

corespond trei culori, de-și roșie închis nrul 18, deci la comandă rog să vă provocați la număr. Acestea alifii sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără se observa însă. — Un borcan 4 cor.

Apă de pistrui.

Cel mai bun medicament pentru delaturarea a capului curată, și nu-i stricăcios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fil. Săpun de fiară pentru aceasta apă 80 filerli.

Medicament pentru vopsirea părului

în culori blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndeajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înaprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept.

(Contra tusei și a astmei.) — Iarna îndeosebi pe vremea, când e noros mulți sufăr din tuse, respinare neregulată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale îl istonesc pe om în un grad, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințezi Picturile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fil.

Blenorrhin

este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbați cât și la femei. În o săptămână depăină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție, pe din afară cu inscripție »Coloniale«. Prețul unei sticle cu cele necesare se ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fil.

Pilule Resanguin,

unicul medicament în caz de neregularitate periodică, la dureri ascunse și la răceli de acest soi. Înceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți

alui NAGY. Frecând gingițele cu ele, durerile de dinți provenite din ori ce cauză, încetează la moment. O sticlă 70 de fil.

FARMACIA

GROSZ NAGY FERENCZ
DEBRECZEN.

comandele pentru livrarea se face cu reîntorcerea poștei, în întreaga țară.

**Dacă vrei să cumperi
ghete bune și țititoare**
pe lângă prețuri ieftine

să te adresezi la pantofarul

Czernóczy Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregătite de el însuși.

Comande după măsură se fac prompt și ieftin.

De vândut în Pâncota!

O vie

cu 3500 butuci și în loc frumos, cu distanțe de 1 metru, scutită de poveri, din cauză de morb se vinde din mână liberă.

Cumpărătorii serioși să-și scrie epistolele la adresa

Kalkó Károlyné
Diées, up. Almás-Alcsill.

Cui e frig

se încălzească cu

cărbune de cărămdă prusacă

care se capătă numai în ferăria

BERTA TESTVÉREK

ARAD

Piața Andrássy nr. 3.

— Telefon 886. —

Tot acolo unicul magazin de grav argintin »VENUS« pentru lustruirea sobelor.

— Mare magazin de patini. —

Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune. Poștiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc ronziile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad, Deák Ferenc-u. 2.

„Laboratoire Cosmetique Matild“

Contra catharelor cele mai învechite a le
ofticeii,

mai folositor e decât ori și ce altele sirupul de brad Castillio. Alină tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scui-parea de sânge. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave și pilulele „Guajacolin“ o cutie 4 cor.

47 Kigr. cântărea
dl Dr. Gera Attila din Volo-sánka, care din tuberculoasă s'a vindecat prin sirupul de brad Castillio și de sirupul Hypophosphat

s'a îngrășat de 130 Kigr.

Pentru anemici, femei în galbinare, pe cari li doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent li doare capul slabilor, cari doresc că se îngrășe și întrească, cel mai bun medicament e „SYR HYPOPHOSPH. Co KUN“, recomandat de mai mulți medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoștință în schimbul timbrelor de trimetere pot da ori și cui. Iată câteva:

On. Dn Kun István în Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al D-tale a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumfiune, rog cu reîntorcerea poștei încă două sticle. Nandrassy D. Mihály, preot, com. Gömör, Restér, u.p. Ochtina.

On. Dle! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela D-ta sirupul Hypophosphat, recunosc că și în cenusă se găsește mărgăritar. Ori și cui pot recomanda cu conștiința liniștita medicamentele D-voastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poți lucra pentru binele omenimei etc. Alexandru Gera, preot gr.-or., conducătorul domeniului episc. Beiuș.

Fără mercuriu și plumb! Nestricăcios!

Fără mercuriu și plumb! Nestricăcios!

Doamnelor!

Dacă doriți o față curată, frumoasă și rumenă să-ți delaturii pistrui, petele de ficat, so întrebuințezi

CREMA-ALIFIA-ȘAPUNUL PUDRA MATILD 1 coroață. 1 cor. 60 f 80 filerli. 1 coroață.

Dacă nu folosește, prețul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege și sprijinit de stat) este o invenție epocală pentru economii. Cine o întrebuințează după îndrumările prescise: porcul scapă și de boala cea mai primejdioasă și că cele scrisă nu formează reclamă, mă îndătoresc se dau prețul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuințând acest prav, porcul totuși o murit. — O cutie 2 coroațe.

Se capătă

la farmacistul **KUN ISTVÁN**

laboratoriu de medicamente cosmetice

„Laboratoire cosmetique MATILDE“ (intemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta)

HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

Telefon 101.

Telefon 101.

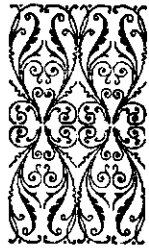
Kovács és Polgár

● LUGOS ●

Fabrică de ciment, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și ține în magazin țevi de ciment în toată mărimea pentru traverze, poduri și canale; mai departe șghiaburi (vălai) de ciment de fer pentru comune, domenii și particulari, trepte de peatră artificială, ciment și imitație de marmoră, stâlpi pentru garduri de beton, plăci de ciment simple și de lux.

Primește ori ce fel de lucrări de lucrări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe corpișuri à la Erernit și tot felul de lucrări de pavagiu.

Ține în magazin, **vinde en gros și cu detail:**

Ciment portland și roman de Beocsini, var, gips, trestie de stucatură, cătran, carbolineum, cărămizi și material rezistentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminarium.

Desfacere definitivă!

Cu învoirea autorităților publice
se face

desfacere Definitivă

în marele magazin

de pânză și de modă bărbătească
și femeiască a lui

Masztig Pál

ARAD

Andrássy-ut nrul 22.

Au sosit becurile sistemul cel mai nou!

Cea mai nouă iluminare!

Becur sistem „Auer“ putere raselor de 100 lumini pe oră 3 leri.

ARGINTURI DE ALPACCA.

Obiecte de ornare

din metal, porțelan și sticlă.

Modele de rame pentru icoane.

Telefon pentru oraș și comitat 451.

GEBHART TESTVÉREK, ARAD, Piața Andrássy 4

prăvălie de porțelan, sticlă, oglinzi, rame și candelabre, întreprindere de sticlărie (Hotelul „Pannónia“).

Telefonul cancelariei 264.

Stabilimentul de arhitectură 393.

In atenția Arhitecților!

Am onorul a aduce la cunoștința interesaiților că în cancelaria mea de arhitectură se pot comanda și cumpăra

ȚIGLE (cărămizi)

de prima calitate gătite în cuptorul meu rotat nou zidit.

Mai departe împletituri de trestie pentru astuparea plafon-delor în ori-și-ce fel decantitate. Primesc ori-ce fel de zidiri și planuri și le efectuează cu prețurile cele mai moderate.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

NOU MOD DE VINDECARE!

Pentru vindecarea radicală

nervilor, morburilor sexuale, de piele și de sânge, dispoziții de slăbire, impotență

în urma nenumăratelor succese recomandăm cu căldură

institutul renumit de hydro-elektrotherapie

DR. MITZGÉR TIVADAR

Budapest, VI., Teréz-körut 44 (etagiul I).

Institutul, care e ne întrecut în felul său, e aranjat conform celor mai mari succese tehnice și igienice pe baza modului de vindecare epocal „Kataphorese“. Acest mod de tămăduire vindecă în cel mai scurt timp ori ce boală și asigură cea mai perfectă însănătoșare. În urma rezultatelor grabnice și sigure, solvirea onorariului pentru vindecare se face numai după însănătoșare. — La epistole răspund gratuit. — Săli de așteptare și de consultare separate, separate locuri de intrare și eșire.

Am onorul a aduce la cunoștința P. T. public, că la dorința unită din mai multe părți

am deschis

în Arad, piața Libertății și colțul str. Hunyadi

— în casa MÜNZ, etagiul II —

un salon de modă de dame.

Prăvălia mea din Bpesta de acest soi și corespunzătoare cerințelor moderne e o garanță deplină, că dau haine de moda cea mai nouă și de croitura cea mai bună, cu p. t. public mă va onora cu prețuit-ai încredere.

In salonul meu de dame se pregătesc tot felul de haine de dame, în Arad prin un specialist anume se fac numai comenzile și probele, ear hainele se pregătesc prin lucrătorii mei de rangul prim în Budapesta.

Când notez încă, că prețurile mele sunt cele mai posibil moderate recomandându-mă atenției p. t. public

Cu distins onor

Kocsis Pál.

*Se recomandă
a executa următoarele:*

OPURI și BROȘURI

FOI PERIODICE

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

● Tot felul de lucrări tipografice ●

atingătoare de această branșă

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

"TRIBUNA"

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

PREȚ-CURRENTURI
în orice număr

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

● Diferite tipăriri pentru bănci ●

Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

Oltoii de vie de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de vie, că până ce mai am deposit din oltoii de vie din acest an, voiu vinde oltoii frumoși cu rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bogată precom și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis” și „Rupestris-Monticola”.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu metoda cu succes a oltoilor de substituit.

În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslușire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Batthyányi nr. 13. Telefon 410.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de poștă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

COLUMBIA

escelent mijloc contra pișcăturilor de insecte și țintari.

Prețul împreună cu fliditățile aparținătoare 1 cor. 20 fl.

Pastilla-Tannin

e unicul medicament cu efect întru potrirea diareei copiilor.

Bucata cu 10 fileri.

Se capătă numai la unicul apothecar:

Rozsnyay Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4^{1/4}, 4^{1/2}, 4^{3/4} și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez speșele de întabulare, convertez datorile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea ăe împrumuturi a

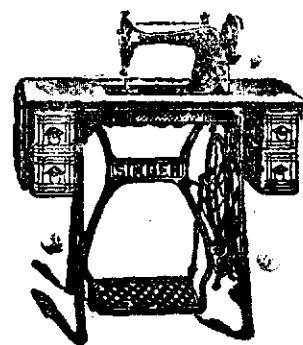
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatulu Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

30 fl. Mașini de cusut.

Pe lângă rezponzabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, veritabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăa numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55 și filiala din strada Sziv 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea ăitoare iau răspundere

Catalog gratuit și franco.

Nu-ți asudă mai mult picioarele

dacă întrebunțezi

„**Sudin**”

cel mai potrivit medicament al timpului modern contra asudării mânilor și a picioarelor. După întrebunțarea unei sticle, deplin succes.

Prețul 1 cor. cu pene cu tot.

Pregătitorul :

Dacă vei întrebunțea distrugător de bătături numit

„**Togo**”

fără nici o durere te vei scăpa de bătături.

Prețul unei cutii 1 cor.

Acesta e pregătit — și adus în circulație după metoda profesorului japonez Dr. Takacu — de către

Farmacistul **Nagy Kálmán Nyiregyháza**

— Expediție promptă prin poștă. —